

Bezborodyh S. Gaming Technologies as a Means of Forming the Competitiveness of Future Teachers

The actuality of the material presented in the article due to the use of non-standard forms of pedagogical interaction, where one of these forms is a game that activates the thinking and competitive behavior of students; emotional and creative nature of occupations; independence of future teachers in making decisions etc.

Therefore, the purpose of the article is to substantiate the effectiveness of the use of gaming technologies as a means of shaping the competitiveness of future teachers. It is determined that the use of various games contributes to the development of intellectual abilities, the formation of gnostic, communicative skills, the formation of interest in vocational pedagogical activities and the competitiveness of future teachers.

Key words: game, game technologies, competitiveness, future teachers, professional training.

Стаття надійшла до редакції 17.02.2018 р.

Прийнято до друку 01.03.2018 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

УДК 37.014.4

О. А. Бочарова, Л. Ц. Ваховський

**ФЕНОМЕН ПОПУЛЯРНОСТІ РЕПЕТИТОРСТВА
У ПОЛЬЩІ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ**

Репетиторство не є новим явищем, однак лише на початку 90-х років ХХ ст. з'явилися перші публікації польських науковців, присвячені причині його виникнення та наслідкам існування. Про репетиторство, підкреслює Е. Путкевіч (E. Putkiewicz) у передмові до польського видання книги М. Брейя (M. Bray) «Confronting the shadow educational system – what government policies for what private tutoring?», як про загальну проблему в суспільстві розпочали говорити недавно. Перша публікація, присвячена проблемі репетиторства з'явилася у 1999 році. Слово репетиторство у перекладі з латинської мови (łac. – repetitio) означає «повторення». У Новому педагогічному словнику за редакцією польського педагога В. Оконя (W. Okoń), репетиторство визначається як платна допомога, що надається приватно учню або групі учнів, з метою заповнення прогалин у знаннях або досягнення високих результатів. Послугами репетиторів користуються учні, які мають намір вступати до вищих навчальних закладів, особливо в період підготовки до вступних іспитів. Репетитор – це приватний учитель, що надає учням платні приватні уроки [9, с. 193].

У 2006 році в межах Програми підтримки освіти Інституту відкритого суспільства проводилось дослідження щодо природи, причин і наслідків приватної освіти в постсоціалістичних країнах, в якому взяли участь і польські вчені Б. Муравська (B. Murawska) і Е. Путкевіч (E. Putkiewicz). На основі опитування першокурсників державних університетів Варшави і Білостока було проаналізовано обсяг, структуру і вплив приватного навчання на систему шкільної освіти Польщі. Автори дійшли висновку, що високий попит на освіту і низька оплата праці фахівців в галузі освіти, сприяли розширенню ринка приватних уроків і курсів. Приватний репетиторський ринок, у свою чергу, призвів до нерівних можливостей стосовно доступу до вищої освіти [Education in a Hidden Marketplace: Monitoring of Private Tutoring / Education Support Program (ESP) of the Open Society Institute. – Budapest : 2006. – 355 p.].

Проведений аналіз літератури засвідчив, що найбільш активно проблеми тіньової освіти і репетиторства досліджувались польськими науковцями більше десяти років назад. Проте це явище характеризується надзвичайною динамічністю і його наукове вивчення в новій соціокультурній ситуації залишається актуальним.

Мета статті – визначити причини користування послугами репетиторів, масштаби цього явища в Польщі, його негативні і позитивні наслідки.

М. Брей (M. Bray) дефінює репетиторство як приватні уроки вчителя з одним або декількома учням. Як правило, заняття орієнтуються на зміст шкільного матеріалу з урахуванням вимог до складання іспитів. На думку дослідника, репетиторство характеризується наступними параметрами: додатковістю, відсутністю власної мети і привабливістю. Для окреслення цього явища, автор застосовує досить суперечливі визначення. Додатковість і відсутність власної мети означає що для учня додаткові заняття можна окреслити як надгодини зі шкільних предметів. Натомість привабливість полягає в тому, що учень поглиблює свої знання або може заповнити прогалини в знаннях [2, с. 20].

Розрізняють наступні види репетиторства:

- традиційне – індивідуальні зустрічі (дома у вчителя або учня);
- репетиторство в малих (4-8 осіб) групах;
- репетиторство в формі додаткових занять для широкого кола слухачів;
- репетиторство для широкої аудиторії (приблизно 500 осіб) – популярне в східних країнах;
- інтернет-репетиторство типу он-лайн – у версії «один на один», «один на багатьох», застосовуючи Skype.
- репетиторство off-line, тобто у вигляді «типових уроків» з різноманітних питань, підготовлених заздалегідь і готових до скачування з порталу фірми, що організовує додаткові заняття;

- репетиторство з метою оволодіння поточним матеріалом з предмету (традиційне розуміння значення репетиторства);
- курси, які стосуються конкретного матеріалу (тривалість від декількох тижнів до декількох місяців (1-3 рази на тиждень). Прикладом можуть бути тут комп'ютерні або мовні курси;
- репетиторство упродовж усього навчального року (2 рази на тиждень) з метою підготовки до складання іспитів.

Додаткові заняття можуть відбуватися в індивідуальній та груповій формах за принципом прямого (за посередництвом телефону, кореспонденції, Інтернету) або непрямого контакту вчителя і учня. У безпосередньому контакті вчитель проводить індивідуальні уроки один на один з учнем. Заняття з групою учнів відбуваються в репетиторських школах. Цікавим прикладом є японські школи дзюку (juku) (репетиторські контори, що пропонують курси з різних предметів). Спочатку дзюку були маленькими, приватними школами, в яких вчителі займалися індивідуально з учнями, однак разом із збільшенням популярності приватних уроків їх кількість в 1976-1993 роках подвоїлося, а дзюку стали освітніми центрами, що сьогодні є розбудованою системою установ, котируваних на світових ринках [2, с. 22]. Японська школа теж не гарантує всім учням успішного складання екзаменів, тому майже всі вони відвідують дзюку і до пізнього вечора старанно займаються, щоб підтягнути свій рівень. У Японії на Новий рік найактуальніший подарунок для підлітків 12 – 18 років є купон на відвідування курсів [1].

У Західній Європі масштаби цього явища збільшилися упродовж останнього десятиліття, натомість, у північних країнах це явище не таке розповсюджене. Це означає, що система освіти задовольняє очікування своїх громадян. Марк Брей, посилаючись на результати досліджень, вказує, що ця проблема має загальносвітовий масштаб. Автор зазначає, що в 90-х рр. низькі зарплати вчителів стали головним двигуном репетиторства. Дані з доповіді для Європейської Комісії, зроблені на підставі результатів досліджень в окремих європейських країнах, вказують на диференційоване розповсюдження репетиторства. Явище репетиторства існує всюди, де є шкільна система. Особливо високі показники явища репетиторства спостерігаються в країнах Південної Європи. Так наприклад, у Греції 80% студентів відвідували підготовчі курси, 50% – мали приватні уроки, а 33% – користалися обома формами допомоги, на Кіпрі 86,4% студентів визнають, що отримували репетиторство в середній школі [3, с. 21–26]. В Японії 70% студентів зверталися до послуг репетиторів під час навчання в середній школі; у Південній Кореї 82% учнів початкової школи, 66% учнів середньої школи і 59% вищої школи мали додаткові заняття; на Тайвані 81% учнів середньої школи зазначили, що отримували приватні уроки. Найвищий показник користування послугами репетиторів зазначено в Азербайджані – 95%, Україні – 82%, в Грузії – 81,2%, найнижчий – 49,9% в

Таджикистані. У Словаччині 56% студентів першого курсу визнають, що ходили до репетиторів або на підготовчі курси в останньому класі середньої школи. В Угорщині 75% учнів початкових та середніх шкіл мали додаткові заняття [2, с. 23–31]. На думку дослідника, на масштаб розповсюдження репетиторства має вплив не тільки недосконалість освітніх систем (більше зорієнтованих на верифікації знань, ніж на сам процес навчання), але також культурні і економічні чинники суспільства. Так, наприклад, конфуціонізм сприяє тому, що в репетиторстві більший наголос робиться на зусилля, ніж на здібності учня [3, с. 57]. Зусилля у вигляді навантаження додатковими заняттями сприятимуть не тільки освітнім, а й життєвим успіхам учня. Окрім того, в деяких країнах з добре розвинутою системою освіти конкуренція та суперництво підкріплюють потребу в репетиторстві. У цій ситуації до послуг репетиторів звертаються не тільки «слабкі» учні, але й ті, які в шкільних рейтингах посідають високі позиції. По-перше, репетиторство мінімізує відмінності в рівні знань з ровесниками, по друге – допомагає утримувати вже здобуту перевагу над іншими і зв'язані з нею привілеї.

Як зауважує Е. Путкевіч (Elzbieta Putkiewicz), «з інтерв'ю з репетиторами з'ясувалось, що серед їх учнів є багато відмінників. Твердження, що тільки слабкі учні користуються послугами репетиторів заперечили 92% студентів першого року навчання. Попит на репетиторство відповідає пропозиції. Студенти зазначали, що знайти репетитора не складно, до того ж у кожному місті функціонує потужний ринок підготовчих курсів з підготовки до іспитів у вищі навчальні заклади» [12, с. 11]. На думку М. Брейя, найбільше додатковими заняттями користуються учні, що ходять до приватних шкіл. У цій ситуації суспільна нерівність є подвійною. З одного боку, навчання в приватній школі вимагає оплати, з іншого – репетиторство, яке теж є платним, сприяє поглибленню нерівності. Це означає, що сім'ї з вищим доходом можуть дозволити собі оплату не тільки самої приватної школи, але найняти кращих репетиторів, ефективність праці яких впливатиме на подальші досягнення дитини, успіхи та професійну кар'єру [Там само, с. 57].

Явище репетиторства в Польщі

Освіта є довготривалим процесом, результатом якого є підготовка молодшої людини до самостійного життя. До того ж його ефективність є основою розвитку кожного суспільства. Уряди держав, розуміючи вагомість освіти, регулюють це питання на правовому рівні. Конституція Польщі, прийнята 2 квітня 1997 року, забезпечує кожному громадянину право на навчання до 18-го року життя. Навчання має бути безкоштовним, здійснюватися в державних школах, а органи влади зобов'язані забезпечити громадянам рівний доступ до освіти [5].

Сьогодні репетиторство в Польщі загальне відоме під назвою «пробка». Вписуючи це слово до пошукової Інтернет-системи можна знайти понад 45 тис. сторінок оголошень приватних уроків. Репетиторство не є явищем випадковим, воно по-різному сприймалося і інтерпретувалося

польським суспільством упродовж багатьох років. Після Другої світової війни воно було темою табу, оскільки школа презентувалася як ідеальна освітня установа, яка не потребувала коректив. Е. Путкевіч підкреслює: «Комуністична влада докладала максимум зусиль для створення і утримання серед громадян переконання про ідеальну, безкоштовну і ґрунтовану на рівності шансів освіту, яка являла собою один з найважливіших елементів комуністичної системи» [12, с. 11–12]. Але це не означало, що репетиторство не існувало; воно існувало, але підпільно, визнавалося нелегальним і шкідливим, а в пресі сенсаційним. Його соромилися, вважаючи, що особа, яка навчається додатково, є менш здібною, гіршою від ровесників. Зростання зацікавленості послугами репетиторів почало спостерігатися з 60-х років XX століття.

У конкурсі, оголошеному в січні 2004 року Міністерством національної освіти і спорту «Школа без репетиторства», учні, батьки і вчителі вказували на різні причини користування послугами репетиторів, а саме:

- «переповнені» класи, погане матеріальне оснащення школи;
- неоднорідний рівень знань та підготовки учня до наступного етапу навчання;
- обмеження або відсутність можливості проведення додаткових занять у школі;
- індивідуальний підхід до учня з огляду на психіку учня;
- відкритість батьків стосовно співпраці з репетитором.

У Польщі суспільну дискусію щодо явища репетиторства викликали результати дослідження, здійсненого у 2005 році Інститутом публічних справ (у межах проекту «Monitoring Private Tutoring»). По-перше, виявилось, що репетиторство є в Польщі загальним явищем, а по-друге, у випускному класі половина учнів має приватні додаткові заняття. «Бум» репетиторства був зв'язаний з розвитком технократичного суспільства, будівництвом економіки, ґрунтованої на знаннях, потребою в кваліфікованих працівниках [Там само, с. 86–110].

І тут постало питання: Чому процес безкоштовного навчання, організованого державою, не відповідає вимогам деяких учнів та їх батьків? Чому батьки учнів як з низьким, так і з високим рівнем знань (навіть відмінників) звертаються до послуг репетиторів? Може тому, що репетиторство чи платні послуги в освіті вказують на низьку ефективність систем навчання, на поразку держави, яка відповідає за освіту своїх громадян?

Починаючи з 1998 року, питання фінансування батьками занять дітей є предметом досліджень Центру досліджень суспільної думки (Centrum Badania Opinii Społecznej). До цього часу батьки не витрачали гроші на цей вид занять. З 2000 року ситуація докорінно змінилася. Батьки, розуміючи значення освіти для майбутнього своїх дітей (навіть з низькими доходами), інвестують у приватні уроки. Цифри свідчать самі за себе. У 2012-2013 році приватними уроками користувалося майже 2/3

досліджуваних, які визначали матеріальні умови своєї сім'ї як добрі та 1/3 – як погані [6]. Дві години приватних уроків упродовж навчального року коштували батькам польського учня в середньому близько трьох тисяч злотих (24 тис. грн.). Отримані дані свідчать, що додаткові заняття мали 60% учнів, що походять з сімей з високим суспільно-економічним статусом, і 35% – з низьким. Репетиторство розповсюджене більше в містах, ніж в селах (різниця складає майже 10,2 %) [11].

Репетиторство стосується інтересів учнів, їх батьків та вчителів. Однак, інтереси кожної з цих груп різні, тому функції репетиторства слід розглядати окремо. Для вчителів репетиторство виконує економічні, корективні, креативні функції, функції самореалізації та індивідуальної комунікації з учнем. Для батьків – виховні, опікунські, інвестиційні і компенсаційні функції. Для учнів – роль страхування, мотивації та активізації до навчання, зменшення стресу. Й. Внєк-Годзек (J. Wnęk-Gozdek) представляє три основні функції репетиторства. По-перше, воно відкриває учням дорогу до найкращих шкіл; по-друге, дозволяє отримувати високі оцінки; по-третє, дозволяє закінчити школу з результатом, який уможливує доступ до найкращого вищого навчального закладу [14, с. 14]. У Польщі (окрім мовних шкіл типу «Profi Lingua», «Empik School», «International House») найбільш популярними є такі репетиторські школи, як: «Академічний освітньо-підготовчий центр» (Academic Centrum Edukacyjno-Szkoleniowe), «Кросно» (Krosno), «Пабяніце» (Pabianice), «Освіта для майбутнього» (Edukacja dla Przyszłości), «Школа відкритих ідей» (Szkola Otwartych Umysłów), «Школа математики» (Szkola Matematyki) «Центр Репетиторства і Курсів» (School Centrum Korepetycji i Kursów), що знаходяться майже в кожному місті [4, с. 65].

Причини і наслідки репетиторства: негативні та позитивні

Суспільні науки, що вивчають різні явища, визначають явні та непомітні неозброєним оком причини виникнення репетиторства. Польський педагог Д. Стерна (D. Sterna) визначає дві основні причини звернення учнів до послуг репетиторів: труднощі в засвоєнні та переробці отриманого матеріалу в школі; недостатність знань, що пропонує школа [13, с. 12]. Очевидно, що причини виникнення явища репетиторства слід вбачати також у педагогічному аспекті. По-перше, введення державою додаткових балів при вступі до вищого навчального закладу для молоді, що походить з сільської місцевості, змусило учнів підтягувати свій рівень знань. По-друге, учні користуються послугами репетиторів, коли стандарти шкільної програми не відповідають вимогам екзаменів. По-третє, низька зарплата вчителів.

Негативні наслідки

Наслідки репетиторства як позитивні, так і негативні розглянемо в декількох аспектах: педагогічному, етичному, суспільному та економічному.

Педагогічний аспект: репетиторство обмежує молодому поколінню рівність освітніх шансів, доступу до знань з огляду на брак фінансових

можливостей батьків. Така ситуація має місце тоді, коли шкільні вчителі пристосовують рівень вимог до учнів, що добре навчаються в школі завдяки допомозі репетитора. Репетиторство зменшує самостійність учнів у розв'язуванні проблем, наприклад, у випадку, коли репетитор виконує домашні завдання [8, с. 54–55].

Репетиторство обмежує вільний час. Діти проводять у школі приблизно 35 годин щотижнево. Дорховувавши години, присвячені на додаткові заняття, що у більшості випадків є повторенням змісту, який має бути опрацьований у школі, робочий час дитини прирівнюється до кількості робочого часу дорослої людини, складаючи 40 годин щотижнево. Надмірне навантаження заняттями не лише спричиняє перевтому, але й зменшує час на інші обов'язки, відпочинок та заботи. Дитина виростає в переконанні, що основним та єдиним завданням є зарахування предметів і складання іспитів [12, с. 26].

Іншим негативним з педагогічної точки зору наслідком репетиторства є обмеження батьківської функції. Роль батьків зводиться лише до оплати приватних уроків та можливо підвезення дитини до дому репетитора. Додаткові заняття і перебування дитини поза домом обмежує її контакт з батьками, що у свою чергу, негативно впливає на емоційний розвиток дитини.

Сьогодні приватні додаткові заняття отримують навіть учні початкової школи. Репетитор навчає їх читати і писати, рахувати до 20. Батьки вважають, що підвезти власну дитину до репетитора легше, ніж навчити рахувати до 20 чи читати. Батьки не хочуть займатися зі своєю дитиною, присвячувати їй час і знаходять інше рішення.

У питанні економічних наслідків репетиторства думки науковців розділюються. Прихильники теорії капіталу підкреслюють, що на індивідуальному рівні інвестиції в освіту підлягають поверненню. Репетиторство з цієї точки зору є продуктивним процесом, що дозволяє батькам дбати про майбутнє своєї дитини. Натомість, супротивники лібералізму в освіті стверджують, що ринкова модель є протилежною до тієї, яку потребує суспільство. Прихильники цієї теорії висловлюються за державні інвестиції в освіту, а не за індивідуальне вирішення проблеми батьками. На їх думку, репетиторство призводить до підсилення суспільної нерівності. Вони висловлюють сумніви щодо можливості нівелювати нерівність в освіті за допомогою приватних уроків.

З етичної точки зору, репетиторство може мати, так би мовити, корупційний характер. У країнах, де переважає корупція, існує проблема зловживань у вчительській роботі. На уроці учень встигає засвоїти лише частину матеріалу, а другу частину має опрацювати на платних уроках. У такому випадку вчитель може порекомендувати додаткові заняття, які він сам проводитиме. Також учителі у вигляді колегіальної допомоги можуть рекомендувати учням один одного як найкращого репетитора [7, с. 12–13].

Ще одне явище – перевтома вчителів, які багато часу присвячують репетиторству. В цілому це негативно впливає на роботу в школі.

Іншим етичним наслідком є формування переконань молодих людей про те, що гроші вирішують все. «Якщо я здібний, але бідний, то мене не навчать, і я не маю майбутнього. І навпаки, якщо в мене немає здібностей, але я можу заплатити за приватні уроки, я буду дуже добре готовий до іспитів і тому можу претендувати на найкращі школи». Така ситуація веде до зниження згуртованості класу чи групи ровесників [14, с. 17]. Молоді люди поділяються на тих, батьки яких можуть заплатити за приватні уроки і на тих, які ними не користуються.

Позитивні наслідки:

Слід також звернути увагу на певні позитивні наслідки репетиторства. По-перше, приватні заняття надають можливість індивідуально займатися з учнем, підвищуючи його знання. Учні, які користуються послугами репетиторів, складають випускний іспит у розширеній формі. Вони стверджують, що для отримання високих балів недостатньо лише шкільних знань. У цьому сенсі репетиторство стає підтримкою не системи освіти, а самого учня і бюджету вчителя.

По-друге, позитивним наслідком репетиторства є перемога над інтелектуальною безпомічністю. Особливо коли учень має проблеми з якимось предметом, що виникають у разі хвороби чи зміни школи. Слід зазначити, що в даному випадку репетиторство може надати негайну допомогу.

По-третє, допомога в надолужуванні заборгованості впливає позитивно на емоційний стан учня. З психолого-педагогічної точки зору додаткові заняття забезпечують пізнавальний розвиток, пов'язаний з тренуванням пам'яті, витривалості тощо [10].

Таким чином, незважаючи на те, що репетиторство стало загально розповсюдженим явищем, воно є надзвичайно складною проблемою. З одного боку, додаткові платні заняття допомагають учням розширити свої знання, «підтягнути» шкільний матеріал, удосконалити вміння чи допомогти в досягненні мети. З іншого – воно є причиною нерівності в доступі до освіти. Додаткові заняття можуть дозволити собі родини з добрим фінансовим становищем. А що робити з дітьми менш заможних батьків? Все більше приходить переконання того, що репетиторство потрохи заміщує шкільне навчання. Якщо спробувати відповісти на поставлене раніше запитання (репетиторство – це підтримка чи поразка?), то мабуть скоріше – це поразка системи освіти. Репетиторство – це «сіра зона» не лише освіти, але й економіки, воно руйнує ідею школи, її освітню і суспільну функцію. Одним із економічних наслідків репетиторства є зменшення безробіття, що імовірно стало головною причиною уникнення від розв'язання цієї проблеми з боку уряду і профспілки.

Список використаної літератури

1. Навчання в японських школах забирає весь вільний час учнів – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pedpresa.ua/151543-navchannya-v-yaponskyh-shkolah-zabyraye-ves-vilnyj-chas-uchniv.html>.

- 2. Bray M.** The shadow education system: private tutoring and its implications for planners, Wydawnictwo UNESCO: International Institute for Educational Planning, Paryż 2007. – 102 s. **3. Bray M.** The Challenge of Shadow Education. Private tutoring and its implications for policy makers in the European Union. An independent report prepared for the European Commission by the NESSE network of experts. European Commission, Wydawnictwo European Commission, Bruksela 2011. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nesse.fr/nesse/activities/reports/activities/reports/the-challenge-of-shadow-education-1>. **4. Gózdź J.** Zjawisko korepetycji w percepcji i doświadczeniach młodzieży / J. Gózdź // Colloquium Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych. – 2012. – № 3. – S. 63–80. **5.** Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997, art. 70. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19970780483>. **6. Kowalczyk K.** Rola wykształcenia i zmiany w jej społecznym spostrzeganiu w latach 1993–2009, CBOS Komunikat z badań, Warszawa 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://badanie.cbos.pl/details.asp?q=a1&id=4228>. **7. Lech P.** Płacz i płąć / P. Lech // Dyrektor Szkoły. – 2004. – № 1. – S. 12–13. **8. Maćkowiak K.** Fenomen korepetycji / K. Maćkowiak // Edukacja i Dialog. – 2003. – № 2. – S. 53–57. **9. Okoń W.** Nowy Słownik Pedagogiczny / W. Okoń. – Warszawa: Żak, 1998. – 490 s. **10. Pezdra A.** Po szkole lecę na korki. „Gazeta Wyborcza”. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://wyborcza.pl/1,76842,9764299Po_szkole_lece_na_korki.html. **11. Polski Rynek Korepetycji.** – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.egospodarka.pl/84929,Polski-rynek-korepetycji-2012,2,39,1.html>. **12. Putkiewicz E.** Korepetycje – szara strefa edukacji / E. Putkiewicz. – Warszawa: Wydaw. Instytut Spraw Publicznych, 2005. – 192 s. **13. Sterna D.** Korepetycje / D. Sterna // Dyrektor Szkoły. – 2005. – №1. – S. 12–15. **14. Wnęk-Gozdek J.** Fenomen popularności korepetycji czyli o funkcjach jawnych i ukrytych / J. Wnęk-Gozdek // Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze. – 2010. – № 4. – S. 13–18. **15. Ziolkowski P.** Korepetycje – wsparcie czy porażka współczesnej dydaktyki? [w] Studia dydaktyczne, T. 26. – Płock, 2014. – S. 281–297.

Бочарова О. А., Ваховський Л. Ц. Феномен популярності репетиторства в Польщі: причини і наслідки

У статті розкрито основні причини виникнення репетиторства в Польщі, масштаби цього явища, його негативні та позитивні наслідки в педагогічному, етичному та економічному аспектах.

Показано, що репетиторство в сучасній Польщі стає все більш поширеним явищем і, з одного боку, може свідчити про поразку загальноосвітньої школи в реалізації навчальної функції і збільшенні суспільної нерівності освітніх можливостей, а з другого – є шансом для

учня. Послугами репетиторів користуються не лише учні, що мають проблеми в школі, а й відмінники.

Доведено, що однією з головних причин репетиторства є недоліки державної системи шкільної освіти та гостра конкуренція між учнями за місце навчання в елітному навчальному закладі будь-то середня школа чи університет. Саме з цієї причини в пострадянських країнах, у тому числі і Польщі з'явився новий потужний ринок репетиторства, що отримав назву «третього сектору освіти».

Ключові слова: репетиторство, рівність освітніх можливостей, причини, позитивні та негативні наслідки.

Бочарова Е. А., Ваховский Л. Ц. Феномен популярности репетиторства в Польше: причины и последствия

В статье раскрыты основные причины возникновения репетиторства в Польше, масштабы этого явления, его негативные и позитивные последствия в педагогическом, этическом и экономическом аспектах.

Показано, что репетиторство в современной Польше становится все более распространенным явлением и, с одной стороны, может свидетельствовать о поражении общеобразовательной школы в реализации обучающей функции и увеличении неравенства образовательных возможностей, а с другой – является шансом для ученика. Услугами репетиторов пользуются не только ученики, имеющие проблемы в школе, но и отличники.

Доказано, что одной из главных причин репетиторства есть недостатки государственной системы школьного образования и острая конкуренция между учениками за место учебы в элитном учебном заведении будь то школа или университет. Именно по этой причине в постсоветских странах, в том числе и Польши появился новый мощный рынок репетиторства, получивший название «третьего сектора образования».

Ключевые слова: репетиторство, равенство образовательных возможностей, причины, положительные и отрицательные последствия.

Bocharova O., Vakhovsky L. The Phenomenon of the Popularity of Tutoring in Poland: the Causes and Consequences

The article reveals the main reasons for the emergence of tutoring in Poland, the scale of this phenomenon, its negative and positive consequences in the pedagogical, ethical and economic aspects.

It is shown that tutoring in modern Poland is becoming more and more common which, on the one hand, can declare the defeat of the general education school in the implementation of its teaching function and increase the inequality of educational opportunities, but on the other hand it can give a chance for a student. Tutoring services are not only used by students who have problems in school, but by excellent students too.

It is proved that one of the main reasons for tutoring is the shortcomings of the state system of school education and sharp competition between students for a place of study in an elite educational institution, whether it is a school or a university. It is for this reason that in the post-Soviet countries, including Poland, a new powerful tutoring market has emerged, known as the "third sector of education".

Key words: tutoring, equality of educational opportunities, causes, positive and negative consequences.

Стаття надійшла до редакції 22.02.2018 р.

Прийнято до друку 01.03.2018 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.

УДК 378.22:796

О. С. Гадючко

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО ЗРОСТАННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УМОВАХ МАГІСТРАТУРИ

Актуальність досліджуваної теми полягає в тому, що реформування вищої педагогічної школи в Україні вимагає нових поглядів і шляхів вирішення підготовки майбутніх фахівців у сфері фізичної культури і спорту. Однією з умов вирішення цього завдання є використання досвіду і практики передових педагогів і вчених країни.

Надзвичайно важливим критерієм якості роботи майбутніх фахівців фізичної культури і спорту є професіоналізм. Вагому роль в у зазначеному досліджуваному явищі ах магістратури.

Проблеми забезпечення якості професійної підготовки майбутніх фахівців була і залишається об'єктом уваги таких дослідників, як: В. Курило, В. Кремень, О. Отравенко, Ю. Романенко, С. Савченко, Л. Сущенко, С. Шевченко, Б. Шиян, Ю. Якименко та ін.

Аналіз робіт показав, що питання формування основ професіоналізму майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в процесі фахової підготовки в умовах магістратури було предметом вивчення низки науковців. Так у докторській дисертації Б. Шияна розкриваються теоретико-методичні основи підготовки вчителів фізичного виховання в педагогічних закладах. В зазначеній науковій роботі здійснено аналіз загальної характеристики розвитку вищої освіти в Україні та педагогічної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури [12].

Окремі питання досліджуваної проблеми висвітлено в наукових розвідках В. Майбороди «Становлення і розвиток національної вищої